גבו' מ"ם רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק

לא חיישינן למ"ר שמא יקרא חיישינן ולמ"ר

סמג לאוין סה

יד א ב ג מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלי"ט

לו"ח סימן שו סעיף יב: מו ד ה מיי פכ"ב מהלי שבת הלכה יד סמג שם

טור שו"ע או"ח סימן שב טור שו"ע הו"ח סימן שב סעיף יג: או ו מיי פכ"ג שם הלכה יט סמג שם טור שו"ע

מו״ח סימן שו סעיף טו:

יו ז מיי׳ פ״ב מהלכות ע״ו

יד ז מייי פייב מהככות ע"ז הלכה ב סמג לאוין יד טוש"ע יו"ד סיי קמב סעיף טו: יח ח מייי פ"ז מהלכות גניבה הלכה י סמג

גליבה הכלה הפוסקים לאוין עה [אבל הפוסקים השמיטו מטעם שכ' הב"י באו"ח סוף סי' תקי"ו]:

לעזי רש"י

מירואיי"ר [מירידוי"ר].

מוסף רש"י

לא יקרא לאור הגר. נספר, שמא יטה הנר להכיא השמן לפי הפתילה שידלק

יספת לפי יספתים בשלתן יפה ותמלא מבעיר בשבת לעיד יא.). אפילו גבוה. דליכא למיחש להטיה, דכיון דגוור לא פלוג למילחייהו

(לעיל יב:). בני חבורה. הולכין נדרך או יושבין נכית

הוכין בדרך מו יוסבין בכית אחד איש לסטודת עלמו, המקפידים זה על זה. שאין מוחלין על דבר מועט ומקפידין להלוות זה את

זה במדה במשקל ובמנין

(ב"ח עה.). עוברין. נשנתות וימיס טוניס (שם). ומשום לווין ופורעין. דמנן (לעיל קמת.) וכלבד שלה יחתר לו

הלויני, והתם מפרש טעמא

שמא יכתוב ור״ח חוח.

קמט.

ולא מסיק אדעתיה גודא שמא יקרא. ולא מסיק אדעתיה גודא

של מקח וממכר ולעיל נפרק כל כתבי (דף קנח: ושם) פירש חיגרות השלוחות למנוח חפץ: אלא איכא בינייהו דכתיב אבותל

בשטרה לה מיחלף: בשטרי הדיוטות. פי׳ בקונט׳

ומתתאי. ולא ידענא אמאי נקט

ג) [לעיל יב:], ד) [חוספ' פי"ח], ד) [חוספ' פי"ד], 1) [ברב אלפס איתא רבי מתיר

וכו' וכ"א בבעל המאור ובמלחמות. אבל בהרא"ש אי

ובמנחמות, חבל בהרח"ש חיי ר' יהודה מתיר וכר'ן, ז' [עי" תוס' ע"ז כנו. ד"ה התקחפר], ח' [תוספ' פי"ח], ע' ב"מ עה, י' בס"ח: גלחים, ר' ויגלחם במספרים כל"ל

רש"ל. ל) בס"ל: לדם על שם

מעשיהם, מ) [וע"ע תוספות ע"ו ג. ד"ה ה"ג], ג) [דף כח.],

גבו' מ"ע. אבל לא מן הכתב: שמא ימחוק. מן האורחין. שיראה שלא הכין להם כל צרכם ויתחרט שזימן יותר מן הראוי וימחוק מן הכתב כדי שלא יקראם השמש: כל הני שמא יקרא בשטרי הדיוטות של מקח וממכר קאמר (6): דכתב. מניינא אכוחל בדיו: ומידלי. שאינו

גבוה. שאינו מגיע שם להטות הנר אסור דהואיל ונמוך אסור גבוה נמי יקרת. היכח דליכח למיחש לשמח בסכין בתוך העץ בטבלא שאין נוחה למחוק ואדהכי מדכר וליכא למיחש למחוק: גודה. כותל: פינקס. כעין לוחות של סוחריםי): כמה בפנים וכמה בחוץ. את מי ומי אושיב בפנים במקום המכובד ואת מי ומי אושיב בחוץ שאינם כל כך ספונין: אבל דגודה בשטרה לה מיחלף הבל טבלה ופינקס מיחלף: [דכסיב מיכתב. כתב של דיון: אלא לעולם דכתב אכותל ומידלי. שאינו יכול למחוק ולשמא יקרא לא חיישינן דגודא בשטרא לא מיחלף. ודקשיא לך דאע"ג דמידלי ליתסרי כדרבה דאמר גבי נר אפילו י׳ בתים: דרבה תנאי היא. דאיכא דחיים לשלא תחלוק באיסור שבת דרבנן ואיכא דמפליג: ליחוש לשמא ימחוק. דהא ר' אחא כותל דוקא נקט ואי מתתי מה לי כותל מה לי לפי שהרואה במראה אינו נריך אלא שמא יראה נימין המדולדלות שאינו שוות עם שאר השער ייגלחו: דאדהכי והכי. שילך להביא תער או מספרים: מדכר. שהוא שבת: של מתכת. שאינו לריך להביא מספרים שהיה עלמה מגלחת השער: כתב המהלך מחם הלורה ומחם הדיוקנאות. כגון בני אדם המליירים בכותל חיות משונות או דיוקנות של בני אדם של מעשים לגון מלחמת דוד וגלית וכותבין תחתיה זו לורת חיה פלונית וזו דיוקנית פלוני ופלונית: אסור הדיוטות: אל מדעתכם. אל אשר

וכלברי

תורה אור השלם 1 אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וַאלֹהֵי מָסַּכָה לֹא תַעֲשׁוּ לָכֶם אֲנִי יִיָּ אֱלֹהַיכָם:

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה כל הני וכו׳ (ח) רש" ד"ה כל הלי וכוי קלתור הס"ד ולח"כ מ"ה למ"ד שמא יקרא חיישינן ואפי׳ גנוה: (כ) תום' ד"ה לעולם וכו' דר׳ לחל ורכן בדרבה דל"כ: (ג) בא"ד יהא לא מצי למימר דפליגי ר׳ והם כם תכי נתיתר דפניגי די אחא ורבגן בחייק מיחק ובגוד' נשטרם: (ד) בא"ר וקשה קלת לפי' זה דה"ל למימר דכ"ע אביי ורב לנתינת לכיע אביי ורב ביבי לית להו דרבה וכגוד': (ה) ד"ה ודיוקנה וכו' אכל לשם נוי: (ו) ד"ה בנ דשם גרי: (1) יכו′ שמכירו לה: וכדברי הלל אף:

גליון הש"ם

גמ' אין רואין כמראה בשבת. ע"י כע בשבונ. עיי עיין כט ע"א תוס' ד"ה המסתפר: ע זו מוס זים המתמפת. שם כתב המהלך תחת הצורה. עי' לעיל דף קטז ע"ב תוס' ד"ה וכ"ש בשטרי:

>>⊜< רבינו חננאל

ואמרינן מן הכתב מ״ט לא, רב ביבי אמר גזירה שמא ימחוק, אביי אמר מנות אלות מלות בשטרי גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות. ופירושו כיון שיראה אדם קורא כמה אורחים צירין להביא וכמה פרפריות אצלו, אף הוא אומר מותר לקרוא בשטרי . הדיוטות. מאי בינייהו. דכתיב אכותל במקום גבוה שאינו יכול למחוק, דרב ביבי בכי האי גוונא שרי ואביי אסר. ואקשינן על רב ואביי אסר. ואקשינן על רב ביבי והתנן לא יקרא לאור הנר, ואמר רבה אפילו גבוה ב' קומות או ב' מרדעות ואפילו עשרה בתים זה ע"ג זה לא יקרא. והא הכא דליכא למיחש אלא הכא דליכא למיחש אלא יסה, ואפילו גבוה מה אמר רבה חיישינן אומרו. ואע"ג דסלקא כתנאין, הילכתא כרבא המתיתין כוותיה, ואלא חיישינן אמחלוקוה עולא חיישינן אמחלוקוה עולא חיישינן אמחלוקוה טעם אחר לומר כי אינם דברוי מאר אומר מלוקים אלא אם הוא חלוקים אלא אם הוא התבה בכתור נמוד שמעצה . הכתב בכותל נמוך שמגעת לה ויכול למחוק, דלרב י. דירי אחור כיזטמיה ולאריי ביבי אטוו כטע*מיה ולאבי* שרי דכותל בשטר לא מיִחלף. **ואקשינן** על אבי יליחוש שמא ימחוק הואיל והכותל נמוך הוא, וגם זה הטעם נדחה. ואתינן וח הטעם נרחה. האוניק לאוקמי פלוגתיהו בכתב דחייק אטבלא ופנקס, וגם זה נדחה. וחזרנו על הטעם הראשון דכתוב אכותל ומידלי, לרב ביבי מותר ילאריי אמור. וזה שהקשיוו

מגיע לשם למחוק: (אפילו גבוה. שאינו מגיע לשם למחוק): אפילו אסור שלא תחלוק: ומיספי. שנמוך ויכול להגיע שם ולמחוק: ולמ"ד שמא יקרא ליחוש לשמא ימחוק: דחייק. לא מכתב שעל גבי טבלא ופינקם. אגרת: אין רואין במראה. מירואיי"ר. לתקן שערות ראשו וזקנו הלכך חיישי׳ לקרותו בשבת. שמא יקרא בשטרי אתם עושים מדעת לבבכם וחלל שלכם.

הדיוקנאות אסור לקרותו בשבת יודיוקנא אלילים לשון חללים: עם בניו ובני ביתו עצמה אף בחול אסור להסתכל בה משום אין עם אחר לא. מדלא תנא ומפים על שנאמר יאל תפנו אל האלילים מאי תלמודא המנות: משום לווין ופורעין. דגזור אמר רבי חנין אל תפנו אל מדעתכם: מפים בהו רבנן שמא יכתוב: המקפידין. אדם עם בניו וכו': עם בניו ועם בני ביתו אין שאין מוחלים ומוותרין זה לזה:

ועם אחר לא מאי מעמא כדרב יהודה אמר שמואל ∞דאמר רב יהודה אמר שמואל יבני חבורה המקפידין זה על זה עוברין משום מדה ומשום משקל ומשום מנין ומשום לווין ופורעין ביו"ם וכדברי

כדמשמע מגנן של קדושים דלא הוו מסתכלי בצורתא דוחא (ע"ז דף ג.) מכלל דאחריני הוו מסתכלי∞: **בני חבורה המקפירין** זה עד

זה עוברין משום משקל ומשום מדה ומשום מנין. פירוש לפי שמקפידין זה על זה עוברין אפילו על מה שאין שאר בני אדם עוברין

משום מדה כדאמרינן בבילה (דף כט.) יכול אדם לומר לחבירו מלא לי כלי זה אבל לא במדה פירוש כלי שמודדין בו אסור דדמי למקח וממכר והם כיון שהם מקפידים כל כלים הוי לגבייהו מדה לפי שמקפידין לידע שיעורו לשלם להם הכלי וכן משקל ששוקלים ומכוונים

זה כנגד זה ביד ואמרינן בביצה? אין משגיחין במאזנים ביום טוב ומשום מנין כדאמר בביצה (דף כני). הולך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר

לו תן לי כו׳ ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח שאם היו נותנים מאה אגוזים בדינר ולקח כבר חשעים לא יאמר לו תן לי עשרים אגוזים שאתחייב לך עשרה אגוזים שנראה שעושה להשלים הדינר אבל יכול לומר לו תן לי כ׳ אגוזים סתם ובבני חבורה המקפידים

אסור שיבא לידי איסור שיזכירו להשלים וכדברי (0 בית הלל אף משום רבית דכשהם מחזירין זה לזה הם מקפידים מה ששוות יותר^ה וקשה

מתתחי כיון דס"ד דכ"ע חית להו דרנה: איליבוא דכתיב מיכתב אביי אמר "גזירה שמא יקרא בשמרי הדיומות מ"ש הכא מ"ש הכא. פירוש תרוייהו מאי בינייהו א"ב דכתב אכותל ומידלי למ"ד יהא אסור שמא ימחוק: שמא ימחוק לא חיישינן ולמ"ד שמא יקרא לעולם דכתב אכותל ומידלי חיישינן ולמ"ד שמא ימחוק ניחוש שמא ודקשיא לך דרבה דרבה יקרא ותו לשמא ימחוק לא חיישינן ⁴והתניא תנאי היא. לפירוש הקונטרס ל"ל ילא יקרא לאור הנר יואמר רבה אפי' גבוה י דהשתא דמוקי לה דכתיב אכותל ומידלי למ"ד שמא ימחוק איכא דאית שתי קומות אפי' גבוה שתי מרדעות אפי' ליה דרבה ולמ"ד שמא יקרא לית ליה עשרה בתים זה ע"ג זה לא יקרא אלא איכא דרבה והשתא מיבעיא לן למימר בינייהו דכתב אכותל ומיתתי למאן דאמר דבדרבה פליגי תנאי כי היכי דפליגי שמא ימחוק חיישיגן למ"ד שמא יקרא לא אמוראי דהכא וברייתא קמייתא חיישינן גודא בשטרא לא מיחלף ולמ"ד שמא מיתוהמה שפיר דכתיב מכתב הכותל יקרא ליחוש שמא ימחוק אלא איכא בינייהו ומידלי דכולהו אמוראי גודא בשטרא דחייק אטבלא ואפינקם למ"ד שמא ימחוק לא מיחלף וקשה לפירוש זה דהשתא לא הוה פלוגתייהו כדהוה מוקמת לה מעיקרא למאן דאמר שמא ימחוק לא שמא ימחוק ליחוש שמא יקרא וכ"ת מבלא חיישינן למאן דאמר שמא יקרא חיישי׳ ופינקם בשמרא לא מיחלף והתניא יימונה וה"ר פורת פירש דאביי ורב ביבי אדם כמה מבפנים וכמה מבחוץ וכמה מנות תרוייהו לית להו דרבה דפליגי בכתב עתיד להניח לפניהם ימכתב שעל גבי הכותל אכותל ומידלי למאן דאמר שמא ימחוק אבל לא מכתב שעל גבי מבלא ופינקם היכי לא חיישינן כיון דמידלי ולית לן דרבה דמי אילימא דכתיב מיכתב מ"ש הכא ומ"ש ולשמא יקרא נמי לא חייש קסבר גודא בשטרא לא מיחלף ולמ"ד שמא יקרא הכא אלא לאו דחייק וקתני מכתב שעל גבי חיים דקסבר גודה בשטרה מיחלף הכותל אבל לא מכתב שע"ג מבלא ופינקם ואביי לא הוה מוקי פלוגתייהו דרבי אלא לעולם דכתב אכותל ומידלי ודקא קשיא אחא ורבנן (ב) כרבה דא"כ ר' אחא לך דרבה דרבה תנאי היא דתניא ימונה אדם ע"כ לית ליה דאביי דשרי בכותל אלמא את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן קסבר גודא בשטרא לא מיחלף וא"כ הכתב ר' אחא מתיר מכתב שעל גבי הכותל כמאן סבירא ליה דאפילו רבנו לא היכי דמי אילימא דכתיב מתתא ליחוש שמא פליגי עליה דר׳ אחא אלא משום דאית ימחוק אלא לאו דכתב ומידלי וש"מ דרבה להו דרבה וגזרינן שמא ימחוק אלא תנאי היא ש"מ והני תנאי כהני תנאי דתניא הוה מפרש אביי דכ"ע לית להו דרבה ולא חיישינן לשמא ימחוק במידלי רבי מאיר בשבת ירבי מאיר כאין רואין במראה בשבת ובגודא בשטרא מיחלף פליגיב והא מתיר במראה הקבוע בכותל מ"ש הקבוע דקאמר ש"מ דרבה תנאי היא הו"מ בכותל דאדהכי והכי מדכר שאינו קבוע נמי למימר ודאי לכ"ע לית להו דרבה אדהכי והכי מדכר הכא במראה של מתכת כדמפרש לאביי אלא דלא מצי למוכח עסקינן וכדרב נחמן אמר רבה בר אבוה הא בהדיא ולהכי קאמר דתנאי היא דא"ר נחמן אמר רבה בר אבוה המפני מה וליכא לאקשויי לרבהג והא לא מצי למימר דפליגי (ג) בחייק מיחק רבי אמרו מראה של מתכת אסורה מפני "שאדם אחא ורבנן ובגודא בשטרא מיחלף עשוי להשיר בה נימין המדולדלין תנו פליגי אבל כ"ע אית להו דרבה משום רבנן •סיכתב המהלך תחת הצורה ותחת דסברא הוא כיון דחייק ואיתא נמי בכותל פשיטא דבהא לא הוי אמרי רבנן דגודה בשטרה מיחלף ולריך לאוקמא השתא ברייתא דלעילד דחייק מיחק למאן דסבר גודא בשטרא מיחלף ה וקשה הלת לפירוש זה דה"ל למימר דכ"ע (ד) לית להו דרבה ואביי ורב ביבי בגודא אי מיחלף בשטרא פליגי:

מוסף תוספות

א. אבל לשמא ימחוק ליכא, דאביי נמי לית לי׳ דרב[ה]. לשנ״ה. ב. [דת״ק דרב[ה]. לסכ״ת. ב. [דת״ק אסר] לקרות הכתב שע״ג הכותל משום גזירה דשמא יקרא בשטרי הדיוטות. דס"ל דגודא בשטרא מיחלף וכדאביי, ורב אחא מתיר, דס״ל דגודא בשטרא לא מיחלף וכדרב ביבי. חי" הר"ן. ג. דרבןהן לפלוגתייהו בהכיז. רשנ״ח. לפלוגוריות בחכין. לשכילה T. דקתני 'מונה אדם את אורחיו כמה בפנים וכמה בחוץ מכתב שע״ג הכותל׳, דאלמא גודא בשטרא לא מיחלף. מיחלף. קי' לה בשטרא לא מיחלף. לשנ״א. ה. כדאוקי׳ לה מעיקרא, ובכי הא ודאי לא מיחלף דלא דמי לשטרי כלל, אבל כי כתיב מיכתב, דדמי לה קצת דהאי מיכחר והאי מיכחר. להאי מיכונב ההאי מיכונב, כתב בכתב מיחלף. רענ״ח. 1. נמוס׳ הרח״ם חימה: דבעשויה. 1. אע״פ שלא דבעשויה. ו. אב -נעבדה עדיין. מוס' הרא"ש. מוחל לו [ו]אינו מוחל לו המותר, והוי רבית. אי נמי, אם לא היו מקפידים היה נוטל דמים אם הוקרו כפי שהיה שוה בשעת הלואה, אבל המקפידין איות רוצית לככל דמי

רבינו חננאל (המשך) . מה מראה של מתכת אסור מפני שאדם עשוי להשיר בה נימין המדולדלות. ור׳ שמתיר אומר כיון שהיא גבוהה לא גזרינן, ות״ק סבר גזרינן. ת״ר כתב של

לפירוש בההה את אבורה בההה את אם הוהה את הורינן. תו"ר כתב שתחתיו אסור לקרותו בשבת ולא גרע משטרי הדייטות האסו תחת הצורה של תחת דיוקני. פי' דיוקני צורת אדם, והכתב שתחתיו אסור לקרותו בשבת ולא גרע משטרי הייטות האסו בשבת, ודיוקני עצמה אסורה אפילו בחול כטעמיה. מפיס אדם עם בניו ועם כו'. פי' מפיס אדם, מלשמ') [משום] דר' יהודה אמ מי מפיס, וכמו שאמרו על השכר (פטחים קון מיסרו ומפיס. בניו ובני ביתו אין אחרים לא. (משמ') [משום] דר' יהודה אמ שמואל דאמר בני חבורה המקפידין זה על זה, פי׳ שמדקדקין זה על זה, שאומר אחד [נ״א: אדם] לחבירו המנה שלך שלקחתה שמואז אהם, בבי והנודה ומקשרים והיצל הו, שם היה דג אומר לו קלוחת דג או כדומה לו שהוא ארוך זרת צריך לתת לו גדולה תן לי אני כמותה והוא שוקלה בידו. ואם היה דג אומר לו לקחת דג או כדומה לו שהוא ארוך זרת צריך לתת לו שמדתו זות דגים, [ניא: צריך לתת לו מדת דגים], או קישואין או אבטיחים וכדומה להן, ואם היו אגוזים ושקדים וכדומה להן (אומר) [ואמר) לקחת עשרים (אגוזים, גם אני אקח עשרים). או אומר לו בעת (שניטלו) [שנוטלון המתן עד שאשקול המנה ועד שאמדוד אורך הדגים והקישואים ואמנה הביצים והאגוזים והשקדים שאתה נוטל שאטול גם (אני) במשקלם וכמדתם וכמיניינם,

ודיוקני עצמה אף בחול אסור.

עבודת גלולים אמר אבל (ס) לנוי מותר

נראה דבשויהי לשם

שאסר אפילו גבוה כמה. אמר לד רב ביכי דרבה תנאי היא ואנא דאמרי כתנא דשרי. דתניא מונה אדם או רב ביבי מדברי רבה שאסר אשילו גבוה כמה, אמר לך רב ביבי דרבה תנאי היא ורגא דאמרי כתנא דשרי, דתניא מונה אום את אורחיו ואת פרפורותיו מפיו אבל לא מן הכתב, ד' אחא מחיר מן הכתב שעל גבי הכותל, ואוקימנא דכתוב אכותל ומידלי. ואמרינן הכי תנאי כי הני תנאי, כלומר ר' אחא ות"ץ, חלוקין בחלוקת ר' ות"ק דילית, דלר' אחא לוצחצות הטינ מן הכראה הוא מחק, לפיכך קתני אין רואין במראה, ור' מתיר במראה הקבועה בכותל כת"ק דר' אחא. ודמיא להא דאמרינן בכלל גדול (זף עה) דשף בין ים [חייב] משום ג)מוחק, שדומה למוחק כתב. ובתלמוד א״י השף את העור ע״ג העמוד ר׳ אחא בשם ר׳ יהודה בן לוי משום היבנה ש קודים במשום שבחוק, מדומה ומהוח קבור בהיבות אי חוק אתורים כל בתובמה אות שמש בשיח יהוד בשם יהוד רבן השום מחקר, אקשינון עלה מ"ש מראה הקבועה בכותל האדהכי והכי מדכר. ולא פירש מהו שיזכור וימנע. יש מי שאומר כי נאסר האיאה במראה למטה במקום נמוך עד שיתעסק להביא סכין כדי לצחצחו, יזכור ששבת הוא וימנע. ונדחה זה הטעם, ועמד כר"נ דאמר מפני